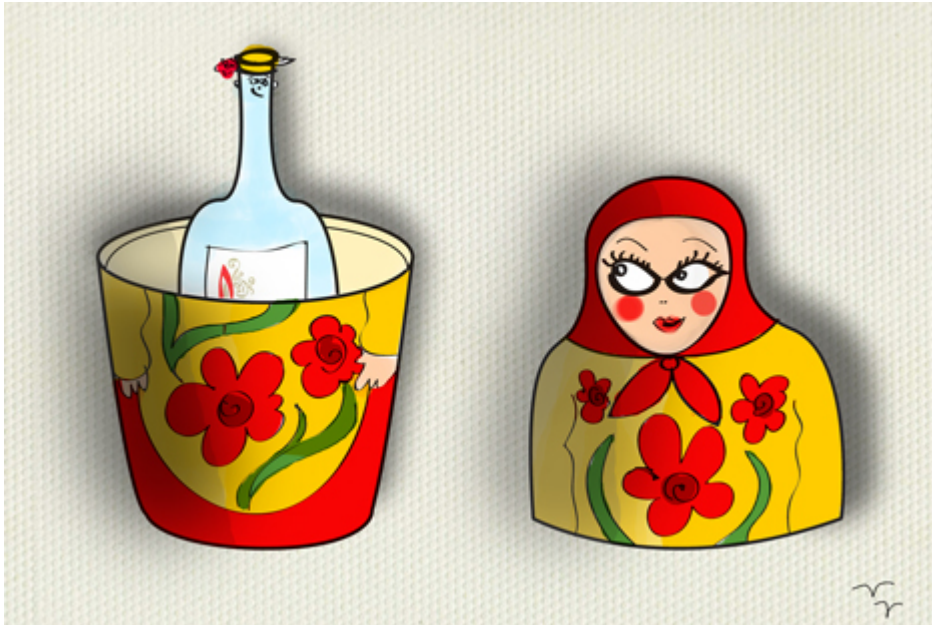

Οι 10 πιο γνωστές λέξεις σε όλο τον κόσμο

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Γελοιογραφία του Νιγιάζ Καρίμοφ

Το ρωσικό λεξιλόγιο εμπλουτίζεται συνεχώς με λέξεις δανικές από άλλες γλώσσες, κυρίως από τα Αγγλικά. Υπάρχει όμως και η αντίθετη οδός, όταν ρωσικές λέξεις, αμετάφραστες, στην αρχική τους μορφή, μπαίνουν στο λεξιλόγιο άλλων γλωσσών του κόσμου.

Βότκα

Αυτό το παραδοσιακό, ρωσικό αλκοολούχο εντοπίζεται κατά τον 15ο αιώνα, όταν οι Σλάβοι έμαθαν να παρασκευάζουν το λεγόμενο κρασί από στάρι, ενώ η επιστημονική τεχνολογία παραγωγής της βότκας θεμελιώθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα με την συμβολή του κορυφαίου ρώσου επιστήμονα Ντμίτρι Μεντελέγεφ, ο οποίος, όπως είναι κοινώς αποδεκτό, προσδιόρισε την ιδανική αναλογία νερού-οινοπνεύματος (40%). Το 1982 κατακυρώθηκε στην ΕΣΣΔ το προνόμιο για την παρασκευή βότκας, καθώς και το αποκλειστικό δικαίωμα για τη διαφήμιση του προϊόντος στην διεθνή αγορά, με το σλόγκαν: "Only vodka from Russia is genuine Russian vodka". Σήμερα, πάνω στα μπουκάλια βότκας τυπώνονται προειδοποιητικές επιγραφές: "Η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ βλάπτει την υγεία". Όμως η λαϊκή σοφία απαντά με τον εξής τρόπο: "Η βότκα σε μικρές δόσεις είναι ωφέλιμη για τον οργανισμό, σε οποιαδήποτε ποσότητα".

Τρόικα

Η άμαξα την οποία κινούν τρία άλογα εμφανίστηκε στα μέσα του 18ου αιώνα, όταν το ιππικό ταχυδρομείο χρειάστηκε ελαφρά οχήματα για μακρές και κατά κανόνα κακής ποιότητας δρόμους (υπάρχει και το κοινό ρητό: “Στη Ρωσία υπάρχουν δύο κακά, οι βλάκες και οι δρόμοι”). Ως τις αρχές του 20ου αιώνα, η τρόικα αποτελούσε τον πιο διαδεδομένο τρόπο μετακίνησης και το πιο δημοφιλές μέσο αναψυχής (ιδιαίτερα με έλκηθρο τον χειμώνα). Με την εικόνα της τρόικας είναι συνήθως συνδεδεμένη η ιδέα του ανοιχτού χώρου και της ελευθερίας. Υπάρχει δε πλήθος ποιημάτων και τραγουδιών αφιερωμένων στην τρόικα. Μια εικόνα δημιουργημένη από τον Νικολάι Γκόγκολ (στο έργο του “Νεκρές ψυχές”) μπορεί να θεωρηθεί η πιο εκφραστική: “Δεν κινείσαι άραγε και εσύ, Ρωσία, σαν μια σβέλτη, αζεπέραστη τρόικα; ... Ρωσία που τρέχεις; Δώσε μian απάντηση. Δεν δίνει καμιά”.

Ματριόσκα

Είναι μια κούφια, ξύλινη κούκλα, μες στην οποία βρίσκεις, το ένα μέσα στο άλλο, ίδια κουκλάκια κλιμακωτά μικρότερου μεγέθους. Το όνομα κατάγεται από την υποκοριστική μορφή του λαϊκού γυναικείου ονόματος Ματριόνα. Είναι ενδιαφέρον ότι το πρότυπο της ματριόσκας υπήρξε ένα ιαπωνικό συναρμολογούμενο παιχνίδι, που έφτασε στη Ρωσία στα τέλη του 19ου αιώνα. Συνήθως μια ματριόσκα χωρά από 3 ως 24 κούκλες. Τελευταία, είναι ιδιαίτερα αγαπητές στους τουρίστες οι ματριόσκες που απεικονίζουν ρώσους ηγέτες. Μέσα σ’ έναν Πούτιν ανακαλύπτουμε έναν Γέλτσιν, μέσα του έναν Γκορμπατσόφ, μετά έναν Μπρέζνιεφ, έναν Χρουστσόφ, έναν Στάλιν και τέλος έναν μικροσκοπικό Λένιν.

Ντάτσα

Εξοχικό κατάλυμα για καλοκαιρινές διακοπές των κατοίκων των πόλεων. Η λέξη προέρχεται από το ρήμα “δίνω” (η “ντάτσα” είναι κάτι που “δόθηκε”), παλιότερα οι ρωσικές και οι σοβιετικές αρχές “έδιναν” τέτοιες κατοικίες σε εκπροσώπους της ελίτ, αξιωματούχους, όπως και ανθρώπους του πολιτισμού και της επιστήμης. Από τις δεκαετίες του ’50 και του ’60, και οι απλοί πολίτες απέκτησαν τη δυνατότητα να έχουν ντάτσα, και γι’ αυτό τον λόγο συγκροτούσαν κατασκευαστικούς συνεταιρισμούς. Σήμερα κανείς δεν σου χαρίζει ντάτσα. Μπορείς να την χτίσεις ή να την αγοράσεις. Η λέξη όμως επιβίωσε.

Πογκρόμ

Η λέξη προέρχεται από το ρήμα “γκρομίτ” (“καταστρέφω, κατεδαφίζω”) και σημαίνει τις μαζικές, βίαιες πρακτικές κατά μιας ομάδας πληθυσμού, που

χαρακτηρίζονται από εξανδραποδισμούς και διάλυση οικιών, επιχειρήσεων και χώρων λατρείας. Ιδιαίτερα γνωστά είναι τα αντισημιτικά πογκρόμ στη Ρωσία του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα. Ακριβώς λόγω αυτών των συμβάντων, η συγκεκριμένη λέξη υιοθετήθηκε στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές γλώσσες.

Κολχόζ

Η λέξη αποτελεί σύνθεση εννοιών, του “συλλογικού” και της “αγροτικής οικονομίας”. Σημαίνει την συνεταιριστική οργάνωση των αγροτών με βάση κοινά μέσα παραγωγής και συλλογική εργασία. Τα πρώτα κολχόζ έκαναν την εμφάνισή τους το 1918, ενώ την περίοδο 1929-32 στη ΕΣΣΔ επιβλήθηκε η υποχρεωτική, ολοκληρωτική κολλεκτιβοποίηση. Για τους περισσότερους αγρότες αυτή η διαδικασία είχε άκρως αρνητικές συνέπειες, ενώ το κολχόζ, ως μορφή οικονομίας, επέδειξε προφανή ανεπάρκεια. Σήμερα “κολχόζ” αποκαλείται απαξιωτικά ένας οργανισμός με αρνητικό πρότυπο διοίκησης (παρά το πλήθος της στελέχωσής του).

Καλάσνικοφ

Το αυτόματο όπλο που θεωρείται ο βέλτιστος τύπος φορητού όπλου (η επίσημη ονομασία του είναι “AK-47”), αναφέρεται κοινώς στο όνομα του σχεδιαστή του, Μιχαήλ Καλάσνικοφ, ο οποίος το επινόησε ήδη στις αρχές του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου (λίγο μετά τα είκοσί του χρόνια). Το 1947 κυκλοφόρησε το πρώτο μοντέλο του AK, ενώ το 1949 το όπλο εισήχθη στον εξοπλισμό του Κόκκινου Στρατού, και αργότερα, στις ένοπλες δυνάμεις πολλών άλλων χωρών. Ο Καλάσνικοφ απεβίωσε τον Δεκέμβρη του 2013, στα ενενηταπέντε του.

Σπούτνικ

Ως τα μέσα του 20ου αιώνα, αυτή η λέξη χρησιμοποιούνταν ευρέως με τη έννοια “συνοδοιπόρος”, “άνθρωπος που ταξιδεύει μαζί με κάποιον”. Όμως όταν στις 4 Οκτωβρίου του 1956 εκτοξεύτηκε από τις ΕΣΣΔ ο πρώτος τεχνητός δορυφόρος της γης, η λέξη άρχισε να χρησιμοποιείται κυρίως με την έννοια του “ουράνιου σώματος που περιστρέφεται γύρω από έναν πλανήτη”, και μ’ αυτήν ακριβώς την έννοια διαχύθηκε σε πολλές γλώσσες του κόσμου. Η εκτόξευση του σπούτνικ σηματοδότησε την αρχή της διαστημικής εποχής, και, από την άποψη της πολιτικής, έκανε όλον τον κόσμο να δει με νέα μάτια τη Ρωσία, που προηγουμένως είχε την εικόνα μιας καθυστερημένης τεχνολογικά χώρας.

Περεστρόικα

Είναι η περίοδος των μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησε στην ΕΣΣΔ όταν ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ ανέλαβε την εξουσία το 1985, και που έληξε με τη διάλυση της ΕΣΣΔ

το 1991. Ως το 1985 αυτή η λέξη δεν είχε καμία πολιτική χροιά και σήμαινε ανακατασκευή, μετατροπή ενός κτιρίου ή οικοδομήματος. Μέσα στη χώρα, η περεστρόικα σήμανε την διεύρυνση ελευθεριών, την πολιτική κινητοποίηση, την εισαγωγή στοιχείων οικονομίας της αγοράς στην αμιγώς κρατική οικονομία, ενώ στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, τη μη σύγκρουση και την στροφή προς συνεργασία με τη Δύση. Η περεστρόικα έθεσε τέλος στον Ψυχρό Πόλεμο που είχε κρατήσει σχεδόν μισό αιώνα, και γι' αυτόν τον λόγο μπήκε στις γλώσσες του κόσμου ως μια έννοια ιδιαίτερα θετική.

Γκλάσνοστ

Ένας όρος που σημαίνει την πολιτική υπέρτατης διαφάνειας στις δραστηριότητες των κρατικών θεσμών, καθώς και την ελευθερία της πληροφόρησης. Βασικό στοιχείο της πολιτικής της περεστρόικα, η ουσία του οποίου ήταν η αποδυνάμωση της λογοκρισίας και η αφαίρεση των πολλαπλών εμποδίων της πληροφόρησης που υπήρχαν στην σοβιετική κοινωνία. Η λέξη προέρχεται από την αρχαία ρωσική μορφή της λέξης “γκόλος”/“γκλας” (“φωνή”), και κυριολεκτικά υποδηλώνει την δυνατότητα να μιλά κανείς δυνατά και ανοιχτά.

Αλεξέι Μιχέεφ

Πηγή: rbth.gr